

ŞEHR'Ü EVLÂD'ÜZ-ZİYÂN:
KAYIP ÇOCUKLAR ŞEHİRİ

BELİZ GÜÇBİLMEZ

ÖLÜLER EVİ

ŞÂMİL YILMAZ

OYUN METNİ

ŒEHR'Ü EVLÂD'ÜZ-ZİYÂN:
KAYIP ÇOCUKLAR ŒEHRİ

BELİZ GÜÇBİLMEZ

NİSAN 2009

[Laboratuvar]'dan, başkent Ankara üzerine karanlık bir aydınlık düşü...

{ŞEHR'Ü EVLÂD'ÜZ-ZİYAN: KAYIP ÇOCUKLAR ŞEHİRİ}

Tasarlayan ve Yöneten: Şafak Uysal • **Kavramsal Çerçeve:** [Laboratuvar] • **Özgün Metin:** Beliz Güçbilmez
Yaratıcı ve Sahneyenler: Canberk Yıldız, Çağla Gülöl, Eren Gülbey, Fulya Tekin, Güneş Özkal, Şamil Taşkın, Bonnie & Clyde • **Ses ve Görüntü Tasarımı:** Doğuş Bitecik • **Kostüm Tasarımı:** Bahar Korçan
Dekor Uygulama: Alfa Beta Makine • **Proje Geliştirme ve Dramaturji:** [laboratuvar]
Prömiyer : Mayıs 2010 / 17. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali

Broşür

ŞEHR'Ü EVLÂD'ÜZ-ZİYAN {SEZ}, 1980'lerin ikliminde yetişen bir kuşağın Ankara deneyimlerinden yola çıkan, uyur uyanık bir oyun. Her güne "yeniden" başlayan bir şehirde; zamanın elini ayağını çektiği bir barda; uykuları gelsin diye içen, hep lüzumsuz şeylerden konuşan bir adam ve bir kadınlıyız. [laboratuvar], minyatür sanatı, radyo tiyatrosu, stop-motion animasyon gibi kaynaklardan esinlendiği bu yeni çalışmasında dans-tiyatro, ses-imege, metin-hareket, dekor-kostüm, icracı-teknisyen gibi ikililer arasındaki ilişkiyi sorguluyor.

Katalog

"Bazen bu şehir bir yağmur bulutuna girer. Her gün aynı saatte. Baharda. Kırk gün..." ŞEHR'Ü EVLÂD'ÜZ-ZİYAN {SEZ}, içinde yaşadığımız zamanlara dair, uyur uyanık birbirine karışan rüyalar, kâbuslar ve gerçekler hakkında bir oyun. 1980'lerin iklimi ve sonrasında yetişen bir kuşağın Ankara deneyimlerinden yola çıkan bir oyun bu. Tüm hikâyeler gibi tam göbeğinden başlayan bir şehir hikâyesi. Bir gün bir şeylerin olduğu ve bir daha hiçbir şeyin aynı olmadığı, gecikmiş bir belgesel fantezi. Bir düşü... *"Bir telafi çabasının hikâyesi bu. 80'lerde çocuk olmuş, ama sadece '80 sonrasında hatırlayan birilerinin hikâyesi bu. Her şeyden sonra bir Ankara hikâyesi işte bu..."* Sonuna kadar kurgusal ama bir o kadar gerçek bir şehir efsanesi {SEZ}'inkisi. Hiç atılmadığından değil ama hiç nakşolmadığından yitip giden adımların dolaştığı bir şehir. Buralıların bile en tanıdık sokaklarda kaybo-

lup durduğu bir şehir. Anımsanamaz bir geçmiş ile tasarlanamaz bir gelecek arasında asılı duran bir "şimdi"ler şehri... İşte, her güne "yeniden" başlayan bu şehrin kuytusunda bir yerlerde, zamanın elini ayağını çektiği bir bardayız. Uykuları gelsin diye içen, içtikçe birbirine sokulan, hep lüzumsuz şeylerden konuşan bir adam ve bir kadınlıyız. *"Uyuyanların fotoğraflarıyla ölümlerin fotoğraflarını nasıl ayırırız birbirinden? Biz uyuyorlar sanmıştık, yalnız değiliz sanmıştık... Meğer..."* Her eserinde farklı ifade araçlarının birbirini aşındırdığı deneysel bir sahne dili arayışını sürdüren [laboratuvar], minyatür sanatı, radyo tiyatrosu, stop-motion animasyon gibi kaynaklardan esinlendiği bu yeni çalışmasında da dans ve tiyatro, ses ve imege, metin ve hareket, dekor ve kostüm, icracı ve teknisyen gibi ikililer arasındaki ilişkiyi sorguluyor.

Fotoğraf
Gökhan Kali

LABORATUAR
gösteri sanatları
araştırma ve
proje topluluğu
 sunar:

{ Ankara üzerine karanlık bir aydınlık düşü:
ŞEHR'Ü EVLÂD'ÜZ-ZİYAN
KAYIP ÇOCUKLAR ŞEHİRİ }
dans . hareket . tiyatro

Tasarlayan ve Yöneten:

Şafak Uysal

Özgün Metin:

Beliz Güçbilmez

Yaratıcı ve Sahneyenler:

Canberk Yıldız, Çağla Gülol, Eren Gülbey, Fulya Tekin,
Güneş Özkal, Şamil Taşkın, Bonnie & Clyde

Ses ve Görüntü Tasarımı:

Bahar Korçan

Dekor Uygulama:

Alfa Beta Makine

Proje Geliştirme ve Dramaturji: [Laboratuar]

Ortak Yapım:

CPM Creative Production Management

RÜYA-KÂBUS:

Neşeli jonglörler sahneye doluşur. Böyle biraz sonra bizi sıkacağıını bildiğimiz, ama yine de bir süre izleyebileceğimizi hissettiğimiz numaralarına başlarlar. Hünerleri artık sıkıcı olmaya başladığında, demek ki rüya yeterince ısındığında, işler sarpa sarmaya başlar. Can yakan, boğaza kaçan, jonglörü ve bizi aynı anda terörize eden toplar. Sanki bir bebeği eğlendirmek için başlamış havaya atıp tutma oyununu içeren an, kameranın birden yukarı kaymasıyla, havaya fırlatıldığında bebeği ve yüzündeki dehşeti içerecek biçimde genleşmiştir.

Bu da dâhil olmak üzere metnin içerdiği tüm “sahne direktifleri” -ya da “hareket tarifleri” diyelim-, bu ses-anı ve ses-âni ya da ses-an tarafından seslendirilebilir olma hayaliyle yazılmıştır. Sahnede ürpertili bir kabarma gibi dursun istenen ve bazen sahnesel olmaktan ziyade zihinsel bir imge ile diyaloga giren bu direktifler, -belki de okunarak- temsil edildiklerinde, isterim ki o ürperti hem bir anın temsili hem de bir anı olarak sahnede dolaşsın.

SES-ANI 01:**Kırkikindi suları... aşağı yukarı... dipte biriken**

(Konuşan hep aynı sestir, bir sesin üç zamanı gibi kaydedilmiştir. Kuşkusuz bu berraklıkla akması gerekmiyor.)

II.

Bazen bu şehir bir yağmur bulutuna girer.

Her gün aynı saatte.

Baharda.

Kırk gün.

İkinci vakti.

Kırkikindi.

Kırk gün.

İkinci ezanından hemen sonra başlar.

Ya da belki ezanla ...

sonra gök boşalır ...

aniden.

-Dün de öyle oldu.

Tam ben bara girerken.-

Ortada bir tek bulut yokken, nereden nasıl geldiğini anlamadığımız, ama hep ölçülü bir sevinçle karşıladığımız yağmur başlayıverir.

Hüzünlü bir yüzde beliriveren gülümseme gibi.

Kırk gün.

Buralılar daha yağmur başlamadan şemsiye açar.

Saatini ayarlar bir başkası.

Bu düzen ...

ama insanı ürkütür ...

bu temizleyen yağmur ...

III.

... suları birikiyor.

Analar babalar bilmiyor “oh oh” diyor, “iyi olur inşallah;

Neydi canım o öyle”

Kimse bilmiyor sular nerede birikiyor.

Süpürdükleri, önüne katıp götürdükleri nerede nasıl.

Ben ama gördüm.

Kimsenin bakmadığı yerde,

bakışını kaçırdığı yerde,

azar azar nasıl ...

korktum çok ...

bardaydım, istedim ki ...

nasıl güm güm atıyor ...

kopmuş bir bacak gibi seçirerek ...

I.

... toplanıyor bulutlar.
Bulut olmadan yağmur olmaz,
onlar bunu bilmiyor.
Ben ama gördüm bulutların toplandığını.

Bardan çıkıyordum.**Bir ayağım basamaktaydı daha.**

Gördüm.
Nasıl uzaklardan koşturarak geldiklerini ...
koca kıçlı hanım teyzeler gibi ...
eve kocadan sonra girmenin bitimsiz
korkusuyla,
koşmadan koşarak,
arada bir mendille ter silip,
hoplayan memelerine ellerini bastırarak ...

III.

Buradan değil de yukarıdan bakanlar var.
Aynı manzaraya.
"Aynı manzaraya iki yerden bakılmaz".
Az sonra fark edecekler ...

bu kez ...
bu bahar ...
apansız değil,
azar azar ...
kendini hatırlatana kadar unutulmuş bütün o
şeyler ...
biriken ...
Bildığımız dünyada tanıdığımız ne varsa
Yokolduğunda.
Biz bunu bir yerden hatırlar gibi olduk
Sonra ama hatırlamaya çalıştığımız neydi
unuttuk.

II.

Islaklık kalbime yürüyor.
Kaçanlar var.
Telaşlananlar,
eşya kurtaranlar.
Sanki mal kaçırmıyormuşlar da
kafalarının içinde çalıp duran neşeli bir oyun
havasına uyup
halaya katılma hevesindelemiş gibi,
bir sağa bir sola seçirterek,
bel kırarak,
suyun içinde,
sıçramakla koşmak arası ...
eller havada.
Ellerde ne çok eşya ...
başların üzerinde halılar
bavullar

denkler
televizyonlar
ve tabii sehpaları
yataklı kanepeler
yataksız kanepeler
çatal bıçak takımları
pijama takımları
yatak çarşafaları
nevresimler
ah cânım nevresimler
sakız gibi ütülenmiş
jilet gibi pantolonlar
sürahiler
cam sürahiler
mavi plastik sürahiler
melamin tabaklar
borcamlar
fırın tepsileri
tepsi börekleri
mutfak önlükleri
önlük yakaları

*(nesneleri saymaya devam ederken, üstüne
öteki ses-anı başlar) ...*

I.

Olağanüstü ...
olağanüstü ...
bu huzur ...
korkutucu huzur ...
sesler dindi ...
telaş bitti ...
oradan buradan birden bir şey çıkıyor yüzeye
...
"flap" diye ...
sanki aşağıdan itilmiş gibi ...
bir süre nefes almaya çalışır gibi suyun
yüzeyinde kalıyor ...
sonra yeniden batıyor ...
boğulmayı harelendiren dalgalar büyüyük
kayboluyor yüzeyde ...
sonra da kabarcıklar ...
yok olduklarından değil ...
yok,
ondan değil ...
hiç nakşolmadıklarından.

*(Bu üç-zamanlı sesin bir bedeni var şimdi.
Öylece beliriveriyor. Sadece durup bize
baktığında sesin sahibi olduğunu anlıyoruz.
Kimbilir nasıl.)*

ANCYRA:

Her rüyada bir dönemeç vardır.
 Rüya kendi hızıyla savrulur da o dönemece
 girerse ...
 içine gerçek kâbuslar doluşur.
 Her gerçeğe biraz kâbus tadı,
 her kâbusa biraz düş rengi,
 her düşe biraz gerçek tortusu bulaşır.

Kayıp çocuklar şehri,
 şehrin kayıp çocukları,
 çocukların kayıp şehri,
 kayıpların çocuk şehri,
 kayıp şehrin çocukları,
 şehrin çocuk kayıpları;
 hikâyeler...
 Kâbus, rüya, gerçek,
 rüya kâbus gerçek.

Her hikâye ortasından başlar.
 Biz ona kulak verdiğimizde hep çoktan
 başlamış,
 çoktan hızını almıştır.
 Hikâye bizim için bittiğinde
 bir başkasını hayatının tam ortasından yakalar
 ve o bunu başlangıç sanır.
 Her rüya genişliği bir kâbus sıkışmasını taşır
 içinde
 ve her sıkışma bir genişliği çağırır.

RÜYA-KÂBUS:

*Sahnenin sağında, bir köşesinden asılı bir
 küpü ipinden çeviren biri. Küpün çevrilme
 hızı arttıkça, küp başka bir şekle dönüşecektir.
 Kararma. İzleyici zihninde bu ihtişamı evirip
 çevirsin biraz daha diye.*

Şimdi yeniden başlayalım.

Şehir hikâyesi bu.
Öyleyse varsın hikâye gibi anlatılsın.
Bir zamanlar bir şehir varmış,
ve bu şehre bahar geldi mi,
hergün yeniden doğuran bir tanrısı.
Hergün aynı saatte.
Gökte önce düzenli kasılmalar,
Ardından göğü yırtan gümbürtülerle sancılar,
Sonra suyu boşalmış.
Şehrin üstüne.
Ardından doğum başlanmış.
Bu anın nadir tanıkları,
Gördükleri karşısında akıllarını oynatmış
kadınları,
Gezdikleri yerde,
Şehrin üstüne doğru inen o muhteşem
boşluğu,
Ve şehri kaplayışını anlatıp dururlar.
Buralıların en tanıdık sokaklarda
Bile kaybolup durması bundandır.

Yeniden başlayalım.

Şehir hikâyesi bu.
Hayır, "iki şehrin hikâyesi" değil.
Herhangi bir şehrin hikâyesi de değil.
Özellikle bir şehrin,
o şehrin / bu şehrin hikâyesi.
Bu, ilk adım.

İkinci adım ama ...
yoktur.

Hiç atılmadığından değil.

Yok, ondan değil.

Hiç nakşolmadığından.

RÜYA-KÂBUS:

*Oyuncu sahneyi yürüyerek kat etmeye başlar
bir uçtan bir uca. Durur. Ardına, geldiği yere
bakar, durur. Bakar durur. Yürümek çünkü bir
süreklilik gerektirir. Bu sürekliliğin oluşmasına
izin vermeyen bir sahnedeyiz.*

*Jonglör toplarıyla yürümeye çalışır. Nihayet
hem yürüyüp hem topları çevirmeyi öğrenir
gibi görüldüğü anda ışık kararır, sigortalar
atmış gibi. Topların karanlıkta düşüşünü
duyarız. Yeniden yandığında öğrenilmiş bir şey
yoktur ... başa döner ... yeniden öğrenmeye
başlar. Bir daha... Öğrenmeyişi, demek ki
birikmeyişi anlaşılana ya da gösterilebilene
dek...*

Yürüyüşe başkaları katılır...

II.

Bazen bu şehir bir yağmur bulutuna girer.

Her gün aynı saatte.

Baharda.

Kırk gün.

İkinci vakti.

Kırkikindi.

İkinci ezanından hemen sonra başlar.

Ya da belki ezanla ...

sonra gök boşalır ...

aniden.

...

**Buralılar daha yağmur başlamadan şemsiye
açar.**

Saatini ayarlar bir başkası.

Bu düzen ...

ama insanı ürkütür ...

bu temizleyen yağmur ...

Islaklık kalbime yürüyor.

Kaçanlar var.

Telaşlananlar,

eşya kurtaranlar.

...

Onlara bakın.
Her şey böyle başlamadı.
Geldiğimizde bizden öncekiler çoktan
gitmişlerdi,
bizden sonrakiler yetişemedi bize.
Geçmiş çoktan geçmiş,
gelecek daha gelmemiştir.
Bir karar.
Ama biz böyle başlayabiliriz.
Ne de olsa bir yerden başlamak gerekli.
Bu yüzden sessiz olmalısınız.
Gözünüzü buradan ayırmayın.
Bir gece ...
bar ...
şehrin uykusuz çocukları ...
bir barda.
Kaybolmak için.
Buradalar.
Başka kayıpları belki,
yitirip bulmak için.
Uyumadıkları için
herkesin rüya gördüğü saatlerde
kendilerine bir rüya arıyorlar.
Ya da bir rüyada kendilerini arıyorlar belki de.
Kâbusta,
ya da gerçekte.
Sanki.
Belki.
Bir şehirde.
Bir şehrin barında.
Barında dediysek
daha çok bağrında,
kuytusunda,
yeraltında,
bir mahzende ya da sığınakta.
Uykuları gelsin diye içerek,
içtikçe birbirine sokularak,
hep lüzumsuz şeylerden konuşarak...

*(Bir çift; bir kadın, bir erkek... Sonra başka
çiftler...)*

Bir adam içeri girdi.
Beni gördü.
Birbirimizi tanıyor muyuz?
...

Önceden...
Önce ne?
Neden önce?
...
Peki ne bu?
İçinde olduğumuz...

Mekânı, kahramanları ve zamanı ile
sonuna kadar kurgusal,
gecikmiş bir modern zaman masalı bu.
Bir telafi çabasının hikâyesi bu.
Gecikme telaşı da ...
tekrar bezginliği de ...
bundan.
Hep baştan başlamak da ...
bundan.
Seksenlerde çocuk olmuş,
ama sadece seksen sonrasını hatırlayan
birilerinin hikâyesi bu.
Her şeyden sonra bir Ankara hikâyesi işte bu.

III.

...

Buradan değil de yukarıdan bakanlar var.

Aynı manzaraya.

"Aynı manzaraya iki yerden bakılmaz".

Az sonra fark edecekler ...

bu kez ...

bu bahar ...

apansız değil,

azar azar ...

kendini hatırlatana kadar unutulmuş bütün o**şeyler ...****biriken...**

...

Şimdi bir daha...

Adam...

Selam ... dedi.Selam, dedim.**Benimle gelecek misin**, dedi.**Kapılar kapanmak üzere.****Acele etsek iyi olur...**Ne için acele ediyoruz?**Zaman ...****az olduğu için ...****acele etmemiz lazım**, dedi.Hadi canım, dedim.**Belki biraz daha beklemeliyiz**, dedi.Evet, dedim.**Bir şey ister misin**, dedi.

Bir kadeh şarap istedim.

Aç değil misin, başka bir şey istemez misin, dedi.

Tam olarak ne istediğini sordum.

Tam olarak ne istiyorsun?

Benden yani...

Benden yani?**Sadece benimle gelmeni**, dedi.

Galiba...

Galiba daha erkendi.

Birbirimizi biraz daha tanımalıydık.

Evet, bence de, dedi.

Benimle ilgili ne biliyordun ki?

Benimle ilgili ne biliyorsun ki?**Çok güzel olduğunu...**Hah!**Kızdın mı?**Kızmadım, dedim.Tek bildiğin bu mu?**Değil**, dedi ...**bir de şu:****Eğer sen benim düşümsen,****ben de senin düşünüm.**

Hiç değilse bu, başlamak için yetmez mi?

Hayır.
 Önce içeri girmeliyim.
 Sonra, bir masaya oturmalıyım.
 Bir kıyla birlikteyim.
 Sevgilim olmalı.
 İçecek bir şeyler söylüyorum.
 O bir kadeh şarap istiyor,
 ben kendime bira söylüyorum.
 İçkilerimiz geliyor.
 İçiyoruz.
 Ona bakıyorum.
 Canım istemediği halde bir sigara daha yakıyorum.
 Sonra ona, onu sevdiğimi söylüyorum.
 O da bana bakıyor.
 Ve gülüyor.
 Beni tanımıyor, orası kesin.
 Ama yine de ona bir şeyler hatırlatıyorum.
 Neredeyse.
 Çıksam buradan.
 Onunla.
 Sanırım aslında, bana bakıyor.
 Bekliyor.
 Gece devam ediyor.
 Yalan söylemediğimi anlıyor.
 Onu gerçekten seviyorum.
 Ve bu kadar.
 Tam o an, onu kaybediyorum
 (daha söz bitmeden şimşek çakar)...

Adam barın camından dışarı bakıyor.
 Şiddetli yağmuru görüyor.
 İslanmış bir kadın içeri giriyor.
 Kapının dışında kalan sokaktan korkmuş gibi.
 Adam kadına bakıyor.
 Kadın da adama.
 Tanıyorlar mı birbirlerini.
 Belki.
 Ama birbirlerine çekiliyorlar,
 orası kesin.
 Masa.
 Adam kadına bir şey isteyip istemediğini soruyor.
 Ne ısmarladığı önemsiz olmalı.
 Kadın ama adamın gözlerinin içine bakıp soruyor.
 Adam ne istiyor olabilir ki ondan.
 Birbirlerini bu kadar az tanırken.
 Daha erken mi?
 Adam kadını çok güzel bulduğunu söylüyor ...
 uykusuzluğunu ...
 tanıdık bulduğunu.
 Tam bu noktada kadın
 "ben senin düşünsem" demiş olmalı,
 "sen de benim düşümsün".
 Tam o an (şimşek çakar?)...

Sonra
 yağmuryağmuryağmuryağmuryağmuryağmur...

Ama burası kurak bir yerdir.
 Kuraklığı meşhurdur.
 Yazları sıcak ve kurak,
 kışları soğuk ve yağışlıdır.
 Bu kırkikindilerden söz etmeyen coğrafya kitaplarınızı kaldırıp atın.
 Bahardayız
 ve afet gibi gelen bir kırkikindide ölmek üzereyiz.
 Bir yanımızla hep bunu beklemiş olmalıyız...

Daha söz bitmeden camlar şangırdayarak kırılır; içeri sular dolar gürül gürül bir coşkuyla, jonglör toplarını da katarak önüne. Bu öyle bir coşku ki, ellerinde olmadan neşelenirler hep birlikte. Titanik orkestrasını katıp önüne, yeraltından çıkıp gelmiş, mazgallardan fıskırılmış, bütün şehrin gömdüğü ne varsa üstlerinden yuvarlanarak geçer sahnedekileri devirerek... Sahneden akar, seyir yerini taşırır, kapılardan sızar, şehrin sokaklarını kat edip oyuncularını o şehir hakkında konuştukları, o şehrin anısı gibi durdukları yerde dönüp yeniden yakalar, üzerlerinden geçerek...

I.

...

sesler dindi ...

telaş bitti ...

oradan buradan birden bir şey çıkıyor yüzeye

...

“flap” diye ...

sanki aşağıdan itilmiş gibi ...

bir süre nefes almaya çalışır gibi suyun

yüzeyinde kalıyor ...

sonra yeniden batıyor ...

boğulmayı harelendiren dalgalar büyüyerek

kayboluyor yüzeyde ...

sonra da kabarcıklar...

SES-ANI 02:

Kırkikindi suları şehri basmışken...

I.

Kimse bir şehirde bu kadar yalnız olmamalı. Bu kıvıltısız yüzeye bakarken, kendi yüzümü kendi gözbebeklerimde dalgalanmayan bir yansıma olarak gördükçe, beni çağırın suya direncim azalıyor. Bu buzlaşmış, pürüzsüz satıl...

II.

Her yerden yardım çığlıkları. O kadar çok ki anlamsızlaşıyor. Yine de sırtıma alıyorum bir kadını. Ölmüş galiba, eşek ölüsü gibi. Ağır. Hem nasıl... Kendiliğinden kayıyor sırtımdan, ben daha iki kulaç atmadan.

III.

Burada nefes alınabiliyor.

II.

Gırtlığıma kadar battım işte. Bacaklarım, kollarım artık benim değil gibi. Bu organsız bedene bakıyorum. Su üstünde yarısı yüzen yarısı batmış kütüğe. Bir akılı var mı, düşünür mü, üşür mü ... bütün bunları sorar mı kendine ... ıslaklık hissi çoktan bitti/ bir kütüğüm ben/ daha çok su çektiğimde bataabilir/ ya da bunun bir kıyısı varsa oraya vurabilirim/ her şey mümkün ve her şey imkansız şimdi. Yağmur yıkamayıp da boğduğunda bu şehir, bu şehirle birlikte boğuluyor olacağım ve ben bugüne dek bunun için yaşamışım demek ... bu boğulma için ... diyeceğim...

I.

Bu şehir-i sahne şimdi tam seyirlik ol...muşken bakıyorum ona.
Şehre bakıyorum.
İçinde olduğum.
Kendime bakar gibi bu şehir bakıyorum.
İssizliğin bu denli pürüzsüz bir yüzeyi olacağı kimin aklına gelirdi.
Şehrin kıvıltısız, sudan sathına bakarken, dalgalanmadan, dimdik, doğrudan bana bakan gözlerime bakıyorum.
Gözünü gözüme dikmiş yüzüm içimi ürpertiyor.
Bu su dibindeki hareketi saklamayı kimden öğrenmiş;
suyun ihaneti mi bu,
şefkati mi,
tuzak mı,
sıcak bir yatak mı?
Bu sorumu duyacak bir allahın kulu yok mu?

II.

Hâlâ suyun üstünde başım ...
birden bir şeye takılıyor hırkamın ucu,
dönüp bakıyorum,
bir minare bu,
altın rengi,
“bunun gibi üç tane daha olmalı” diyorum
eski bir şehir anısına dayanarak,
koca bir tepenin minaresine takılmış kalmışım
...
kendimi kurtaramıyorum
ve kurtulmak istediğime o kadar emin
olamıyorum ...
gücüm kalmadı ...

III.

Suyun dibinde aynalı bir bina çıkıyor
karşımıza.
Geçen sene,
on beş sene sonra,
biraz önce,
bir zaman işte,
dalgalanan suretimize bakarak önünden
geçtiğimiz
ve hep geçeceğimizi sandığımız binaların

önündeyiz yine.

Dalgalanan görüntümüz tanıdık.
Güvenli bir parkın kenarından süzülüyoruz.
Heykellerin övünen, çalışan, güvenen
kollarına sarılıyoruz ...
uğğğ, adaleli kollar.
Kendi yüksekliğinden başı dönmüş sarışın bir
kuleyi dizimize yatırıp okşuyoruz.
Korkmuyoruz,
evimizdeyiz hâlâ.
Ya da insan kendi evinden ne kadar korkarsa
o kadar korkuyoruz...
Ölesiye.

YENİDEN-BAR

Kadın ve adam... Onların yerine konuşan ama Ancyra...

- Korktum gelmezsin diye...
- Gelmeyebilirdim...
- Biliyorum, o yüzden korktum...
- Dışarıda ... bütün bunlar olurken ... sen benim gelmeyebileceğimden mi korktun?
- Evet...
- Peki yağmur?..
- Başladı...
- Islanmamışsın?
- Islanacağım ama...
- Uyudun mu?..
- Ne bu şimdi, soru mu? Uyuyamıyoruz işte ... hiçbirimiz...
- Peki ya uyuyanlar...
- Dışarıda onlar ... ölüyorlar ... ya da ... uyuyorlar...
- Biz niye ölemiyoruz peki ... ya da ... uyuyamıyoruz?..
- Bilmiyorum ... niyesi yok ... uyuyamıyoruz ... herkes uyurken biz buraya geliyoruz işte ... birbirimizi bulmak için...
- Ya da birbirimizin rüyası olalım diye...
- Ya da kâbusu...
- Gideceğim ben ... arkamdan gelme...
- Gitme... Gidecek bir yerin yok... Artık dışarıyı yok... Sadece burası...
- Buna nasıl inanılır ki?..
- Rüya bu, her şey olur...
- Biz uyuyamıyoruz, uyumadan rüya görülmez...
- Ama başkaları uyuyor...
- Onların rüyasız diyorsun yani...
- Belki de...
- Ya da kâbusu...
- Olabilir...
- Biraz kesinlik ... çok şey mi istiyorum allahım?
- Deneyelim mi? Birlikte... Belki uyuruz...
- Ne bu şimdi, asılıyor musun sen bana?..
- Asılmak mı? Nasıl bu kadar basit olabilirsin?..
- Basit olan ben değilim ki. Bu... Hepsi... O yüzden buradayız ya...

FOTO-ROMAN SEVİŞME

Yanıp sönen ışığın altında ... bakışa bir açılıp bir kapanarak.

(Muhteviyatı her ne ise... Ama kuş uykusu da olsa, bir uykuyu mümkün kılmış olabilir, ve bundan sonraki bölümler o imkânın sağladıkları diye düşünülebilir.)

SES-ANI 03:**(Şehir altında yirmibin fersah)**

*Karmakarışık sesleri ile sualtı şehir hayatı.
Şehrin sualtı hayatı. Hayatın sualtı şehri.
Kuğuluparkın boğulmuş kuğuları kanat
çırpıyor yüzümde, sağ kulağımı sıyrıp
geçiyor bir mavzer, bir lav silahı le kolkola
vermiş süzülerek yukarı çıkıyor, lav silahı
su yutmuş, yazık köh köh öksürüyor, ıslak
gazete kağıtları gelip yapışıyor yüzümüze,
böyle korkuyla kucağımıza tırmanan çocuklar
gibi, ama suretimizi çıkarıyorlar hırsızlama,
bütün gazetelerde biz varız, en manşetten
boy boy suretlerimiz. Kulağımızı dayıyoruz o
dip sandığımız yere. Gömülenin sesi var artık,
boğulanın...*

*Uykusuz çocukların gözlerinden geçiyor
ses, dışarı akıyor; uyuyanların fotoğrafları
ile ölülerin fotoğraflarını nasıl ayırırsınız
birbirinden; biz uyuyorlar sanmıştık, yalnız
değiliz sanmıştık... Meğer... Suyun dibinde
hareket bitimsiz... Onlar mı çıkıyor, biz mi
batıyoruz, ama işte bunu hiç bilemeyeceğiz...*

I.

“Gel” dedi, nasıl gideyim ...
ama nasıl “gel” dedi ...
aktım resmen ona doğru ...
yok dedim,
bir daha çağırsa...

**Bu yol ne zaman tek yön oldu,
allah kahretsin...**

II.

Çok kızgınıam ...
çok kızgınıam ...
allahım bu mide ağrısı öldürecek beni ...
belki de ameliyat olmalıyım...

III.

Yine düşürdüm ...
bu sene de doğuramazsam benim adam artık ...
kaynar suyla haşlanmış adamı bir gece uyurken ...
yok, tren olmaz ...
çok korkuyorum ben trenden ...
Çocuk anlamasın korktuğumu...

II.

Bu bahar da badana yapamadık ...
leş gibi duvarlar ...
ben ne bileyim kim suçlu kim suçsuz ...
her şey birbirine karışmış ...
eve dönmek istemiyorum ...
bu renk beni yaşlı mı gösterdi ne ...

Neden herkes yukarı bakıyor?..

I.

Keşke annem burada olsaydı şimdi. Affeder
miydi?..

III.

Korktu benden ...
peki daha önce hiç ...
ama akşam barda sandım ki ...
aşağılamaya çağırılmış beni ...
hayvan herif ...
içerde ne yapıyor ki...

II.

Tanıdı beni ...
tanımadı mı ...
hayır, tanımış ...
başladığı işi ...
bitirmeye ...
geldi işte...

III.

Hiç böyle mutlu olmamıştım ...
geldi ya ...
kalkıp onun yanından bana ...
biraz buruk mu ne ...
gaz kokusu mu var bu odada ...
özür mü dileyecek benden ...
canım nasıl sigara istedi...

I.

Daha taksiti bitmemişti ...
salak karı, park yerinden çıkarken ...
Fren boşaldı...

Uykusuzluktan akmış gözlerimiz. Şimdi en dipteyiz. Saatler akşam sekizi gösterdiğinde ve baba işten döndüğünde, anne yemeği hazırlamıştır ve fakat çocuklar ayak altında dolaşmasın diye erkenden doyurulup yıkanmış, yatmaya hazırlanmıştır. Uykudan önce...

Bir varmış bir yokmuş, bir zamanlar uzak bir diyarda sarpa sarmış işler varmış. İşler o kadar sarpa sarmış, öyle çözülmez düğümler o diyarda yaşayanların elini ayağını bağlamış ki, bu düğümleri çözmeyi bilen, sarpa vurmuş yolları düze çıkaracak bir mucit kendiliğinden icat olmuuş. Mucit akıllı olduğu kadar sarışın, sarışınlığından daha bile mavi gözlüymüş. Ama oralılar bir hayli karaşınmış, işte buna rağmen çok seviyorlarmış mucitlerini. Mucitleri de onları sevsin diye, ona layık olabilmek için gece gündüz çalışmaları gerektiğini ve çalışmanın da onları değiştireceğini biliyorlarmış, bilmeden. Gel zaman git zaman, mucit ona inananların da yardımıyla işleri biiir bir yoluna koymuş. "Bir baş tacımız olsun artık", demiş, "vakti geldi". Bunun üzerine akli erenler ona pek şehirli, pek batılı taçlar gösterdilerse de, o parmağını memleketin tam ortasına koyup demiş ki: "Yok, ben şu köylü güzelini istiyorum, ondan bir yıldız yaratacağım. Ona konuşmayı, oturup kalkmayı, güzel yazı yazmayı, piyano çalmayı, vals yapmayı öğreteceğim". Sormuşlar soruşturmuşlar, bu hiç yoktan yaratılacak güzelin adının Ancyra olduğunu öğrenmişler. Ancyra, kendisine araçlarla gelen bu teklife pek şaşmış. "Ben kimim ki", demiş, "mucidin baş tacı olayım". Ama hoşuna da gitmiş elbet, gururu okşanmış. "He" demiş içi pır ederek. Biraz da korkuyla başlamış derslere, ama anlaşılın gidilecek yol çooook uzunmuş. Bozlak oturuşundan vals adımına geçmek o kadar da kolay olmuyormuş. "Birkiüç, birkiüç" diyormuş hep. Uykusunda bile vals adımları ile yorganını tekmiyormuş geceleri; gündüzleriyse, başında bir kitap, nazlı nazlı salınıyormuş. Ama değişiyormuş Ancyra, en değişmediğini sandığı yerlerinden başlıyormuş

değişmeye. Değiştikçe bütün gün aynalarda kendini aramaya çıkıyormuş. O kadar çok bakıyormuş ki aynalara, sonunda o aynalar dünyasına karışmış. Yansıması ile göz alan sırlı bir yüzeymiş artık. Sırrı derininde değil de sırtındaymış hem. Bu arada yıllar geçiyor, mucit yaşlanıyormuş. Ne yazık ki kendi ölümünü engelleyecek bir icat bulamayacağını anlayan mucit, kendinden sonraya bir şeyler kalsın istemiş. Ancyra ona da "he" demiş ve mucide altı parmaklı bir tosuncuk doğurmuş. Mucit bu tosuncuğun dahili ve harici bedhahları...

- Bedbahtları mı??
- Bedbahtları değil kuzucum, bedhahları.
- Haa, iç ve dış mihraplar gibi mi?
- MİHRAP DEĞİL KUZUCUM, HER ŞEYİ GÖTÜNÜZDEN ANLIYORSUNUZ, AMA OLMAZ Kİ BÖYLE... İÇ VE DIŞ MİHRAP DEĞİL, İÇ VE DIŞ MİHRAK. Mİİİİİİİİİİ—RAAAAK...

(Sakinleşir. Masalda kaldığı yeri düşünür, arar, bulur.). Mucit, bu altıparmaklı tosuncuğun dahili ve harici bedbahtları olur korkusuyla, ona bir koruyucu kalkan yaptırmış. Başlangıçta her şey yolundaymış, ama gün gelmiş artık çalışmaktan yorgun düşen mucit hayata gözlerini yummuş. Bundan vazife çıkaran kalkan, kendine vazife çıkarmayı alışkanlık edinmiş, ha babam de babam vazife çıkartmış kendine... Sonunda öyle kalın bir kalkan olmuş ki içindeki zavallı altı parmaklı çocuk yer darlığından nefes darlığına düşmüş. O nefes alamadıkça, kalkan bunu iç ve dış mihrapların oyunu saymış. Kendine yeniden yeniden vazife çıkarmış. Bir gün ama çok garip bir şey olmuş; kalkanın bir anlık gafletinden yararlanan "şahane" bir baş belirmiş. Ama böyle şaheserliğinden pek emin bir "Şaheser". Özgün, buralı hem, hem Amerikalı. Öyle, birdenbire, herkesi yara yara. Pek güzel günler görmüş, bir bolluk bir bolluk gelmiş ülkeye, bol bol yendikçe bol bol geçirilmiş ama, yavaş yavaş memleket havası bozulmaya başlamış. Nihayet bir gün Şaheser parmağını kendi gibi şaheser olamayanların gözüne

gözüne sallarken sallarken vurulmuş
o parmacıktan. Sanki bir lanetmiş de bu,
altıparmaklı çocuktan sonra bu eldeki
tek beşparmaklı da en baş parmağından
vurulmuş. O da gitmiş ağlaya ağlaya bir tepeye
oturmuş. Bakmış oradan pek güzel görünüyor
aşağısı, “inmem de inmem” diye tutturmuş.
“E n’apalım istemiş çocuk” demişiz biz de
herhalde. Onlar ermiş muradına, biz çikalım
kerevetine yani. Değil mi kuzucuklarım?..
Hadi bakalım...Şimdi derin mi deriinin bir
uykuya dalacağız. Napıyorsunuz bakiiiiim
orada? Daha dişlerinizi fırçalamadınız mı?
İmgeciğim pijamalarını giymemişsin hâlâ?
Hadi hepiniz doğruuuu uykuyaaaa

Ege,
Ada,
Ecehan,
Doruk
Demir
Burcu
Pelin
Ceyda
İrem
Irmak
Dilek
Ebru
Aylin
Aybar
Aytunç

Özgür
Mahir
Sinan
Deniz
Devrim
Ulaş

Erhan
Faruk
Alpaslan
Gülşah
Oğuz
Metem
Teoman
Asena
Kürşat
Hidayet

Hikmet
İskender
İshak
Resul
İskender
Kevser
Adem
Kübra
Mehmet
Fatih
Orhan
Osman
Bedriye
Hayrinüsa
Fehunde
Makbule
Zekeriya
Havva
Lütfiye
Lübabe
Abdülaziz
Abdülbaki
Muhterem

(OOO işte TEBEMEME, ve peeeek gizli
Osmanlı arşivleri... Bir kitap süzülerek yüzüyor,
açıp okuyoruz, hep aynı kitabı yeniden okur
gibi, yine de he-ce-le-ye-rek:)

Hamd olsun inayet-i ilahiye ve niyet-i
hâlisâ-i vatanperverâne ile mesai ve
gayret-i millîye-i şecânemiz sayesinde
mevcûdiyet-i millîye ve istiklâlimiz bütün
devletler taraflarından tasdik olunup
müstakil devlet-i Türkiye Cumhuriyetimiz
hasm-ı mağlubumuz Yunanlılarla hem-
diniz İrânîlere de numûne-i imtisâl olmuş
oldu. Evâil-i hâlimizde din beyn-i İslâm
kitab-ı peygamberînin emir ve tarif ettiği
hukuk-ı hürriye ve tabiiye-i insanîyemizin
vakit vakit nez’ edilen ve son zamanlarda
hukuk yerine gulüvv ve adl yerine zulüm
ikame olunan halk, mazur ve mazlumumuz
haklarımızı, derecemizi bulduk ki esasen
bizim hukuk-ı diniye ve beşerîyemizden
olduğu halde bütün dünyanın biri biri
ardınca iktisâb ettikleri hukuk-ı umûmiye

ve hususiyeye yirminci asrın mukteziyât-ı zamanîyesine göre mahzâ sırf halk hükümeti olan Hükümet-i Cumhuriye-i mubecellemiz reis-i muhterem ve muazzamının iltifâtına o ayağı çarıklı ve padişah divanına girip de hünkarı sorduğundan pek büyük kabahatli görünen Türkümüz nail ve hakk ve hürmet-i insaniyesine vasıl olmakla müftehirdir, hep müftehiriz, niçün olmayalım.

En eski kitapları okuyup geçiyoruz, hep aynı kitabı okuduğumuzu biliyoruz.

En dibe inmişken, ayağımızı dibe vurup yukarı çıkmaya başlıyoruz. Aynı mavzerle lav silahını görüyoruz. Artık onlardan hızlıyız; gerimizde kalıyor, bizi yakalayamıyorlar...

ANCYRA:

(Kayıttan... "Ses-anı"laşmış bir şekilde...)

Şehr'ü Evlad'üz-Ziyan.

Ziyan olmuş, kaybolmuş, yitik çocukların şehri...

Çocuk kalmış, hiç çocuk olmamış şehrin kayıpları...

Kaybetmiş, kaybolmuş, kaybedilmiş şehrin çocukları...

Bir final aranıyor şimdi.

Oysa "her şey aslında çoktan nihayete ermiş" duygusu ayağımıza dolanıyor.

Yeni baştan başlasak...

Ama buraya kadar geldik.

Hem yorulduk, sıkıldık da.

Ama biz sıkıntımızın içinde evimizdeyiz.

O ev, içinde kaybolduğumuz o şehir işte.

Ne çok söz var burada, sözden bir şehir, laf olsun diye.

Konuşan Türkiye'nin konuşkan ve uykusuz çocukları...

Bir batma sesi... suya atılmış taşın sesi gibi... cuppp... sonra suyun altından sesler... nefes almak için hızla yukarı doğru çıkmaya çalışan beden... çıktığı anda ağzında kırmızı bir jonglör topu... O top olmasa... belki son bir nefes... can havliyle alınan... hayat kurtaran...

Ama top orada...

Jonglörler girer sahneye, toplarıyla... bir yandan ses-anı sözlerini hiç durmadan tekrar ederek, birbirinin üstüne bindirerek, birbirini keserek, jonglör çalışmasını, oyuncu ezberine dönüştürerek bütün bu lafların altını oyarak... hiç beklenmedik bir anda birden ışıklar söner... karanlıkta düşürülen bütün o toplar... sıçrayıp durur...

ANCYRA'NIN TARİH-İ KADİMİ:

Soruldu.

“Kalu bela”

“Evet dediler”

ve bilmediler neye evet dediklerini.

Kimbilir neredeydi akılları.

Rumi'nin dediği gibi.

(Sahne karanlıktır. Kişisiz değil de birine atfetmenin güç olduğu gayrişahsi bir ses; Ancyra'nın “üzerine konuşur”.)

DIŞ-SES:

Biz seni bir kan pıhtısından yarattık.
Demek ki kan var bütün kelimelerin altında.
Ve bir düşünce tortusundan.
Andolsun ki, biz seni meşakkat içinde yarattık.
Çok uzun yoldan getiriyorduk seni her sefer.
Ta oradan buraya çağırıyorduk.
Sana konuşasın diye bir dil,
anlatasın diye kelimeler verdik.
Biz sana kımıldayan ve duran,
kabullenen ve inkâr eden bir beden verdik.
Ve biz sana bir yer verdik.
Ve biz sana bir başkasının kâbusunda
uyurgezer ol dedik.
Ol dedik.
Oldun.
Kanlı bir onaylamanın şafağında oldurduk
seni.

Adına Ancyra dedik.

Sen o oldun.

Ve biz sana nurdan bir perde ihsan ettik.

Alnına düşen güneşin altında
kırılmayan bir göz ol istedik.

Baktığın yeri ıssızlaştıran bakışın.

Bütün zamanların medusası.

Ol dedik.

Oldun.

**Sen o gözün görmediği ışık düşmez
kuytulardaki kıyımlardan doğrulup
kan damlayan ellerinle kirlatme buraları diye
esvaplar verdik,
paçavralar dola dedik bedenine.**

...

Oyuncu yerden biter.

(Canhıraş bir biçimde yürümeye çalışırken takip spotu birden onun ayağına bağlı şey'i fark eder. Şey, oyuncu büyüklüğünde bir kukladır ve oyuncu onu güçlkle sürüklemektedir. Bu takip spotu hep ama kuklayı izler. Sadece onu. Oyuncu ayağına bağlı kuklasını belirgin bir enerji harcayarak savurur durur. Kukla tedirgin edici bir biçimde savrulup dururken ışıklar sanki ani bir kararla söner.)

Fotoğraf: Gökhan Kali

